

Beskrivelse af temaet	
Titel på dette tema i værktøjskassen	<i>Co-construction, Co-design</i> og Kollaboration - udvikling af et fagligt læringsfællesskab.
Beskrivelse af temaet	<p>Uddannelsesforskning indikerer, at samarbejde fører til positive resultater i skolen – til højere motivationsniveauer og en mere effektiv implementering af forandringer. I dette tema tager vi fat på de måder, hvorpå samarbejde mellem lærere kan bidrage til at udvikle åbne og inkluderende praksisfællesskaber med engagerede medarbejdere, hvor professionsrettet læring spiller en central rolle. Vores analyse af den eksisterende faglitteratur og af indledende undersøgelser af lærernes praksis tyder på, at der er tre centrale spørgsmål vedrørende <i>teacher retention</i> (fastholdelse af lærere), som kollaborativt arbejde kan bidrage til at give svar på: <i>teacher resilience</i> (resiliens eller modstandsdygtighed), risikostyring og innovation.</p> <p>De værktøjer, som er skitseret i dette tema fra værktøjskassen, er designet til at understøtte de skoleledelsen i deres forsøg på at organisere samarbejde mellem lærerteams på alle niveauer i skolen. Temaets værktøjer kan også støtte lederne i deres forsøg på at løse de mange udfordringer forbundet med <i>teacher retention</i> og at gøre det muligt for skoler og lærere at fokusere på særlige faktorer, der enten a) kan engagere og begejstre lærerne i deres undervisning (<i>pull</i>-faktorer) eller b) kan håndtere bestemte typer problemer i klasselokalet eller i lærerteamet, som volder dem særlige vanskeligheder (<i>push</i>-faktorer).</p> <p>Et centralt princip i denne del af værktøjskassen er at udfordre ideen, at læring er et hierarkisk styret, ensrettet proces, og samtidig at fremme en kollaborativ dialog mellem alle lærere. Skolerne kan vælge at bruge disse værktøjer med forskellige målgrupper: en hel skole, en bestemt klasse, grupper bestående af skoleledere og lærere (både erfarne og nyuddannede lærere), andre grupper af lærere eller andet personale. Der kan også inddrages både forældre og elever. Disse værktøjer har således til formål at støtte udviklingen af alle lærere (se begrebet <i>quality retention</i> i Day (2009)) samt fastholdelse af nyansatte.</p>
Samlet beskrivelse af relevante værktøjer til at løse disse problemer og udfordringer med	<p>Under dette tema har vi identificeret to centrale redskaber til at støtte en kollaborativ dialog og samarbejde blandt lærerne: rammen for Kollaborativ Dialog og <i>Lesson Study</i>.</p> <p><u>Rammen for Kollaborativ Dialog (RCD)</u> Dette meget fleksible værktøj er lånt og tilpasset fra et andet meget vellykket værktøj, som findes i <i>Exeter Model of Initial Teacher Education</i>, og er designet til at etablere kollaborative samtaler mellem grupper af lærere omkring et centralt emne eller spørgsmål, som er særligt relevant for deres skolemiljø. Med et teoretisk fundament i aktivitetsteori understøtter RCD lærerne i at udforske, hvordan de kan handle for at skabe forandring i relation til den problemstilling, de har identificeret. RCD kan derfor støtte skolerne i at udvikle en åben og inkluderende tilgang til samarbejde, da det åbner et rum for nyuddannede og erfarne lærere til at lære af hinanden og</p>

	<p>værdsætte hinandens forskellige erfaringer. Det fremmer endvidere innovation og modstandsdygtighed gennem fælles risikovillighed og problemløsning.</p> <p><u>Lesson Study</u></p> <p><i>Lesson Study</i> er et værktøj, som understøtter lærersamarbejde for at finde svar på et nøglespørgsmål, eller udvikle en innovativ og kreativ form for pædagogik. Dette værktøj støttes af RCD, både i forhold til at finde mulige veje frem og til at reflektere over konsekvenser. <i>Lesson Study</i>, der oprindeligt er udviklet i Japan, bliver stadig mere populært blandt undervisere og forskere internationalt, og forskning leverer solid dokumentation for dens virkning.</p> <p>Kort beskrevet drejer det sig om, at en gruppe lærere (normalt to-tre) planlægger en lektion i fællesskab, hvorefter en af lærerne underviser, mens de andre iagttager. Denne proces skaber fælles ejerskab af lektionen og muliggør kritisk reflekterende tænkning, i forhold til hvordan undervisningen påvirker elevernes læring. (Den kritiske refleksion kan understøttes af RCD inden for rammen af denne værktøjskasse).</p>
Beskrivelse af værktøjet	
Titel på værktøjet	Rammen for Kollaborativ Dialog (RCD)
Formålet med værktøjet	Formålet med dette værktøj er at støtte selvstændig kritisk refleksion og at skabe en ramme, der faciliterer den kollaborative dialog.
Målgruppe	Værktøjet kan anvendes af en lang række interessenter: topledere og skolebestyrelser, lærere (både erfarne og nyuddannede), administrativt personale, forældre og elever.
Sådan arbejder man med værktøjet	<p>Fleksibiliteten i værktøjet betyder, at det kan anvendes af en bred vifte af lærere og til mange forskellige formål. En enkelt lærer kan for eksempel bruge det, når hun planlægger eller evaluerer et stykke arbejde. En gruppe af lærere i en afdeling kan bruge det, når de overvejer, hvordan de mere effektivt kan bruge IT i deres undervisning. Ledelsen kan bruge det til at facilitere samtaler om, hvordan man skaber et mere rummeligt skolemiljø.</p> <p>Det emne eller problemstilling, der er til debat, skrives i den midterste sekskant. Derefter bruger lærerne de understøttende spørgsmål i de omkringliggende sekskanter til at vejlede deres tænkning i forhold til det pågældende emne/spørgsmål/problem. Nogle sekskanter og nogle spørgsmål kan være mere relevante end andre, afhængig af det emne/spørgsmål/problem der arbejdes med. Dog kan det betale sig at reflektere over de fleste spørgsmål, da de kan drage emner ind i diskussionen, der måske ellers ikke ville blive overvejet. Lærerne kan bruge de tilsvarende tomme tekstbokse til at registrere deres tanker (ved hjælp af nøgleord/punktopstillinger) i forhold til hver af sekskanterne. Dette kan enten gøres i hånden eller elektronisk.</p> <p>Den bedste måde at bruge dette værktøj til at understøtte kollaborativ dialog på er, hvis hvert medlem af gruppen forbereder sig til dialogen på forhånd og bringer en delvist udfyldt rammeskabelon med til samtalen, som de derefter kan referere til under dialogen. Gruppen kan også beslutte at udfylde en ny</p>

	<p>Ramme for Kollaborativ Dialog-skabelon under samtalen, for at samle de forskellige bidrag og registrere aftalte aktiviteter.</p> <p>Vi har vedlagt et eksempel på en udfyldt Ramme for Kollaborativ Dialog til orientering. Dialogen fandt sted mellem en række undervisere på læreruddannelsen og topledelsen på flere af de tilknyttede skoler. Det centrale spørgsmål i diskussionen var: "Hvordan kan vi fremme modstandsdygtighed (<i>resiliens</i>) hos vores mindst modstandsdygtige lærerstuderende?"</p>
Behov for særlig ekspertise for at arbejde med værktøjet	Der er behov for en vis ekspertise for at kunne læse politiske dokumenter, relevant fag- og forskningslitteratur samt forskningsresultater. Selv om det ikke er afgørende, kan det være nyttigt for lærere at inddrage undervisere på University Colleges i brugen af RCD (eller i deres forberedelse til diskussioner baseret på RCD), da de vil have lettere adgang til akademisk litteratur.
Specielle materialer (supplerende eller alternative)	RCD-skabelonen indeholder relevante understøttende spørgsmål til at støtte samtalen. Under samtalen kan andre nyttige værktøjer/strategier identificeres. Et eksempel på en udfyldt RCD-skabelon er medtaget til orientering.
Mulige risici	Det er muligt, at folk ikke vil give sig tilstrækkelig tid forud for den kollaborative dialog til at overveje de understøttende spørgsmål og til at trække på allerede eksisterende forskningsresultater og professionel vejledning. Hvis dette er tilfældet, kan det påvirke kvaliteten og resultaterne af dialogen. Det er også vigtigt at sikre, at alle, der deltager i dialogen, uanset deres rolle i skolen eller deres erfaringsniveau, føler sig i stand til at bidrage ligeværdigt til samtalen.
Resultat	Formålet med dette værktøj er at facilitere en dialog, der kan støtte skolerne i udviklingen af en inkluderende tilgang til samarbejde, da det åbner et rum, hvori både nyuddannede/erfarne lærere og ledere kan lære af hinanden. Denne proces kan føre til en erkendelse af, at et andet og mere specifikt værktøj er påkrævet for at løse et bestemt problem, som er blevet identificeret i løbet af dialogprocessen.
Værktøjets teoretiske fundament	RCD er teoretisk rodfastet i aktivitetsteori og understøtter lærerne i at udforske, hvordan de kan gribe til handling i forhold til det identificerede spørgsmål eller problem. Det kan derfor støtte skolerne i at udvikle en åben og inkluderende tilgang til samarbejde, da det åbner et rum, hvori både nyuddannede og erfarne lærere kan lære af hinanden og værdsætte hinandens forskellige erfaringer, samtidig med at det fremmer innovation og modstandsdygtighed gennem fælles risikotagning og problemløsning. RCD understøtter dialog, og dialog fremmer <i>Co-construction</i> , <i>Co-design</i> og <i>kollaboration</i> – som fører til en fornyelse af praksis og adfærd. Aktivitetsteori minder os om at være opmærksomme på de personlige og institutionelle fortællinger, som danner baggrund for dialogen. Hvad der faktisk sker, og hvad der kunne være anderledes, vil blive påvirket af disse fortællinger. Handlingsplaner, der vokser ud af dialogen, retter fokus på en

	<p>nøglekomponent i aktivitetsteori, nemlig aktivitet. Ifølge aktivitetsteori ændrer folk sig ved at deltage i forskellige aktiviteter, ligesom forståelser af den sociale kontekst og formålet med aktiviteten ændrer sig, og magten bliver anderledes fordelt. Et centralt aspekt af aktivitetsteori er, at både institutionel og individuel læring skal finde sted. Skoleledere burde deltage i en dialog foranlediget af RCD med den holdning, at institutionelle forandringer er mulige og ønskværdige. Lærere burde deltage med den holdning, at ændringer i deres egne præferencer, praksis, identitet og værdier er både mulige og ønskværdige.</p> <p>Aktivitetsteori fortæller os, at når man ser på alle de elementer, der påvirker en aktivitet (f.eks. dem, der er kortlagt af sekskanterne i RCD), vil nogle synergier dukke op, som efterfølgende kan identificere nye aktiviteter, der kan være særligt nyttige i engven sammenhæng. Nogle spændinger og begrænsninger vil også dukke op. Aktivitetsteori betragter spændinger som knudepunkter, hvor kreativt engagement og innovation kan opstå. Spændinger eller konflikter har som regel to sider, og det er sjældent hensigtsmæssigt udelukkende at koncentrere sig om den ene del. Det vil være mere kreativt at løse dem ved at overføre udvalgte aspekter af den eksisterende praksis eller ved at opfinde nye måder at arbejde på, der tager højde for alle de faktorer, der i en aktuel situation råbe til hinanden og skaber spændinger.</p>
--	---

Beskrivelse af værktøjet

Titel på værktøjet	<i>Lesson Study</i>
Formålet med værktøjet	<i>Lesson Study</i> (LS) er en kraftfuld faglig læringstilgang, der dramatisk forbedrer læring og undervisning samt lærernes praksis og faglige viden. LS er en model for kollaborativ professionel læring i klasselokalet. Hovedformålet med LS er at hjælpe lærerne til at forbedre og udvikle deres praksis. Det gør den ved at give lærerne "nye øjne", der kan observere og se forbindelser mellem flere detaljer på mikro-niveauet – mellem deres elevers læring og deres egen undervisning.
Målgruppe	Dette værktøj kan bruges af alle lærere, fra erfarne lærere og mentorer til nyuddannede lærere.
Sådan arbejder man med værktøjet	<p>Trin 1: Opret en <i>Lesson Study Group</i>, dvs. en gruppe af lærere (normalt to til tre), som forpligter sig til at planlægge en lektion i fællesskab. En af lærerne underviser, mens de andre observerer.</p> <p>Trin 2: Identificér, hvad denne <i>Research Lesson</i> (RL) skal fokusere på. Det kan være noget i retning af: "Vi ønsker at lære, hvordan man bedre kan undervise mindre begavede elever i komplekse begreber" eller "vi ønsker at lære, hvordan man effektivt kan gennemføre kooperative læringsstrategier i klasselokalet".</p>

Trin 3: Gennemgå relevant forskning (herunder tidligere *lesson studies*) for at identificere en gennemprøvet undervisningsteknik til at udvikle eller forbedre det aftalte fokusområde.

Trin 4: Udpeg tre elever (eller flere grupper af tre) som *cases*. Hver gruppe af elever bør repræsentere en typisk gruppe af elever i klassen – for eksempel elever, hvis præstationer ligger højt, i midten eller lavt i forhold til det faglige stof, der bliver undervist i.

Trin 5: Planlæg i fællesskab en RL, som svarer til de udvalgte elevers behov.

Trin 6: En lærer underviser i den time, der er blevet planlagt i fællesskab, og de andre lærere/den anden lærer observerer.

Ideen er, at disse lærere fokuserer på læring og den faglige udvikling hos de udvalgte elever. Lærerne bliver nødt til at bestemme på forhånd, hvilke data de ønsker at indsamle vedrørende elevernes læring og fremskridt.

Trin 7: Interview de udvalgte elever for at få deres reaktioner på undervisningen.

Trin 8: Hold møde som *Lesson Study Group*, og drøft lektionen så hurtigt som muligt efter dens afslutning. Tal sammen om, hvordan de udvalgte elever reagerede på de anvendte undervisningsteknikker, om de kom videre, og hvad lærergruppen kan konkludere vedrørende de anvendte teknikker. Diskuter også, hvad hver person mener, at hun har lært.

Trin 9: Gentag trin 5-8 to gange, således at hver RL bliver undervist i og analyseret tre gange.

[*Første Lesson Study-cyklus*

Indledende møde i LS-gruppen for at bestemme, hvad der skal forbedres

Fælles planlægning af RL1

Undervisning og observation af RL1

Elevinterviews

Drøftelse af RL1 og indledende planer for RL2

Anden Lesson Study-cyklus

Drøftelse af RL2 og indledende planer for RL3

Elevinterviews

Undervisning og observation af RL2

Fælles planlægning af RL2, endelig version

Tredje Lesson Study-cyklus

Fælles planlægning af RL3

Undervisning og observation af RL3

Elevinterviews

Drøftelse af RL3 og enighed om de endelige resultater

Skriv/præsenter, hvad man har fundet ud af. Præsentation af en RL til et større publikum.]

	<p>Trin 10: Find ud af, hvordan andre kan lære af din <i>Lesson Study</i>. Lærere, der bruger LS i skoler i Storbritannien, har opdaget, at de ved at præsentere deres fund til andre kan fremme deres egen læring og uddybe deres forståelse af, hvad de har lært.</p> <p>Hvis man ønsker en mere detaljeret forklaring på processen, kan en <i>Lesson Study</i>-håndbog hentes fra følgende link: http://lessonstudy.co.uk/lesson-study-a-handbook/</p>
Særlig ekspertise for at arbejde med værktøjet	<p>Hvis <i>Lesson Study</i> skal være effektiv, er det vigtigt, at trinnene blive gennemført som skitseret ovenfor, og som de er forklaret - mere detaljeret - i håndbogen. http://lessonstudy.co.uk/lesson-study-a-handbook/</p>
Specielle materialer (supplerende eller alternative)	<p>Alle skabeloner forbundet med <i>Lesson Study</i> indgår i håndbogen, der kan downloades fra dette link http://lessonstudy.co.uk/lesson-study-a-handbook/, bl.a.:</p> <ul style="list-style-type: none">• Informationsark vedrørende elever udvalgt som <i>cases</i>• Planlægnings-, observations- og diskussionsark vedr. RL• Interviews med de udvalgte elever efter lektionen• Drøftelsen efter RL• Samlet oversigt over elevernes fremskridt efter en <i>Lesson Study</i> <p>En skabelon til afrapportering af <i>cases</i> kan også downloades fra: http://lessonstudy.co.uk/wp-content/uploads/2014/07/new-lessonstudytemplate.pdf</p>
Mulige risici	<p>Forskere og lærere, der bruger LS i skoler i Storbritannien, har oplevet, at hvis metoden skal være effektiv og resultere i den slags ændringer, der er skitseret ovenfor, er det vigtigt, at den bliver dybt indlejret i skolesystemer og i praksis. Det er derfor vigtigt, at LS understøttes af lederteams, der forstår og har engageret sig i tilgangen. Det er også vigtigt, at de involverede lærere (<i>Lesson Study Group</i>) får afsat tid og støtte til at gennemføre LS effektivt.</p> <p>For at en <i>Lesson Study Group</i> kan komme til at arbejde effektivt, er det vigtigt, at gruppen i begyndelsen af processen sætter spillereglerne for risikovillighed og fælles ejerskab af de planlagte <i>Research Lessons</i>. Det er også vigtigt at huske, at analyseprocessen efter en <i>Research Lesson</i> skal starte med iagttagelserne af de udvalgte elevers læringsfremskridt. Denne indgangsvinkel bevarer et fokus på elevernes læring og på den læring, der efterfølgende opstår hos lærerne – og bidrager derfor til at formindske tendensen til, at drøftelsen af observationerne efter lektionerne udelukkende bliver til diskussioner om selve undervisningen.</p>
Resultater	<p>Formålet med dette værktøj er at støtte samarbejde mellem alle lærere, herunder forskellige generationer af lærere. Da værktøjet primært er designet til at forbedre og udvikle lærernes praksis i klasselokalet, vil et af de vigtigste resultater normalt være bedre elevpræstationer og større motivation og engagement hos eleverne. Et andet centralt resultat af brugen af LS er, at det bidrager til udviklingen af en kollaborativ skolekultur, som forbedrer lærernes motivation og selvtillid.</p>

<p>Værktøjets teoretiske fundament</p>	<p>Ifølge Robinson et al. (2009) er kollaborative projekter, hvis formål er at undersøge, hvordan undervisning og læring kan forbedres, den mest slagkraftige handling, en skoleleder kan igangsætte for at forbedre elevernes uddannelsesresultater. <i>Lesson study</i> er det ideelle værktøj til at understøtte denne tilgang.</p> <p>Den kollaborative, fælles handling skabt af LS etablerer sikre og motiverende rum, hvor lærerne kan løbe risici og opnå fælles læring fra deres fælles iagttagelser og forståelse af eleverne og den undervisning, de modtager. Dette hjælper lærerne til at udvikle nye teorier om, og forståelser af, hvordan deres elever lærer, som efterfølgende fører til varige forbedringer af elevernes præstationer og af den måde, lærerne underviser på.</p> <p>Forskere, som anvender LS i Storbritannien, har konkluderet, at lærernes "nye øjne", kombineret med de affektive og sociale virkninger af den kollaborative tilgang i LS, har hjulpet dem til bedre at forstå de forskellige måder, deres elever lærer forskellige områder af pensummet på. Det har gjort lærerne i stand til at reagere på denne information på mere personlige, nuancerede måder, hvilket har forbedret elevernes læringsresultater.</p>
Procesbeskrivelse	
<p>Proces og implementering af temaet i skolerne</p>	<p><u>Rammen for Kollaborativ Dialog (RCD)</u></p> <p>RCD kan bruges på flere mere eller mindre raffinerede niveauer, hvoraf nogle er angivet nedenfor. Man behøver ikke arbejde sig igennem alle disse niveauer i en fastlagt rækkefølge. Det bedste udgangspunkt er den aktuelle praksis og de aktuelle forventninger vedrørende den faglige dialog. Men når et udgangspunkt er valgt, kan nedenstående ideer være nyttige på to måder:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Skulle de indledende aktiviteter vise sig at være ligetil, kan ideerne bruges til at flytte engagementet i den faglige udvikling op på et højere niveau.2. Hvis det er svært at bringe dialogen frem til en tilfredsstillende konklusion, kan ideerne bruges til at forenkle processen. <p>Vi anbefaler, at man starter ét sted og derefter - efter behov - bevæger sig op eller ned i de valgmuligheder, som er skitseret nedenfor.</p> <p>RCD kan bruges i en almindelig samtale mellem en erfaren og en mindre erfaren underviser til at udforske aspekter af den igangværende praksis, som volder dem vanskeligheder. Det kan dreje sig om et problem, der skal løses, eller et styrkeområde, der skal videreudvikles. Det er ofte en god ide først at bruge RCD til at se på styrkeområderne, så anvendelsen af RCD ikke bliver forbundet med problemstillinger relateret til lav selvtilid eller en svag selvopfattelse. Hvis man fokuserer på sidstnævnte, kan man nemlig have en tendens til at gå i selvforsvar. Når tilliden til værktøjet er etableret, kan det bedre lykkes at føre en dialog med fokus på svage områder. Selv på dette mest enkle niveau er det vigtigt at huske på, at nogle (måske ret begrænsede) institutionelle forandringer ikke vil kunne undgås.</p>

Den mere erfarne kollega kan måske involvere den mindre erfarne kollega i en RCD-analyse af den erfarne lærers egen praksis. Dette understreger, at professionel læring er en nødvendig komponent i al praksis, og at det ikke kun gælder nye lærere eller lærere, som støder på vanskeligheder. Det gør det muligt for mindre erfarne kolleger at bidrage til diskussionen med deres egne tanker og erfaringer uden at føle, at det kun er dem selv, der skal ændre sig, og dette ændrer magtforholdet.

RCD kan bruges til at planlægge eller analysere virkningerne af praksisændringer, som udføres af en gruppe af kolleger. Det kan være et spørgsmål om at reagere på ydre forandringer såsom en ændring i læseplanen eller nye evalueringstiltag, eller at arbejde med interne processer som for eksempel *peer observation* af undervisning (f.eks. ved brug af webcams i klasselokalet). Et sådant samarbejde kan involvere kolleger fra andre fag eller andre aldersgrupper – eller kolleger på forskellige skoler, der har valgt at arbejde sammen. Hvis RCD bruges på denne måde, kan det klart blive et af de værktøjer, der anvendes inden for et *Lesson Study*-projekt.

RCD kan bruges til at udforske problemstillinger, der vedrører hele skoler gennem dialog, der involverer nogle, eller alle, af de ledende eller mere erfarne medarbejdere, forældreorganisationer, mellemledere, eksterne konsulenter, mindre erfarne medarbejdere og andre ansatte på skolen (herunder pædagoger). Der er større chance for, at dialogen bliver en succes, hvis man respekterer et helt centralt kendetegn ved denne type dialog – nemlig at ideer behandles i kraft af deres iboende værdi og ikke i kraft af den status, der nydes af den person, der fremsætter dem. Anvendt på denne måde kan man fuldt ud udnytte fordelene ved RCDs teoretiske fundament i aktivitetsteori. Den institutionelle forandring vil træde endnu tydeligere frem.

Under pilotprocessen er det meget vigtigt at indsamle data om virkningen af RCD, så selve værktøjet og forslag til dets anvendelse kan udvikles yderligere. Det er en god ide at udpege en bestemt person som ansvarlig for styring af dataindsamlingen. Processen forventes at indeholde data fra (uformelle) interviews med (nogle af) deltagerne i dialogen. Der kan være tale om mødereferater, kopier af handlingsplaner skabt gennem brug af RCD eller dagbøger ført af deltagerne. Der kan også være tale om beviser for, hvordan den nye praksis påvirker eleverne (fx gennem samtaler med enkeltpersoner/grupper eller gennem analyse af elevernes resultater). Der er ikke tale om at anvende et formelt forskningsdesign med forskningsgrupper, kontrolgrupper osv. Der lægges vægt på det, der er let at opnå under de givne omstændigheder.

Lesson Study

Det er sandsynligt, at man kommer til at bruge *Lesson Study* som resultat af en kollaborativ dialog ved hjælp af RCD som et af de værktøjer, der kan støtte en række samarbejdsaktiviteter såsom:

- At designe og udarbejde materiale.
- Kollaborativ forskningssamarbejde.

	<ul style="list-style-type: none">• Fælles planlægning og evaluering af undervisning.• Implementering af nye ideer og pædagogiske strategier.• At analysere effekten af undervisningen på elevernes læring.• At tale med andre lærere om ens egen praksis i klasselokalet og om ens egen udvikling.
Udviklet af	University of Exeter

